

РЮНОСКЕ АКУТАГАВА

БЛАГОДАРНОСТ ЗА

ДОБРИНАТА

Превод от японски: Дора Барова, 1986

chitanka.info

РАЗКАЗЪТ НА АМАКАВА ДЖИННАЙ

Казвам се Джиннай. А фамилията ми е... Открай време всички като че ми викат Амакава Джиннай. Амакава Джиннай — познато ли ви е това име? Не, не се плашете. Както знаете, аз наистина съм прочут крадец, но тази нощ не съм дошъл да грабя, тъй че бъдете спокоен.

Разправят, че сте най-добродетелният от божиите пастири в Япония и сигурно ще ви е неприятно да прекарате дори няколко минути с човек, когото всички наричат крадец. Но не мислете, че аз само крада. Защото един от призованите в двореца Джураку приближени на Росон Скедзаемон^[1] също се е казвал Джиннай. Ами вазата, известна като «Червената глава» и тъй високо ценена от Рико Коджи^[2]? Чувал съм, че изкусният поет, съчинителят на ренга^[3], който изпратил тази ваза в дар на Рикю, бил също Джиннай. А нима преводачът от Омура, който преди две — три години написа дневника «Амакава никки»^[4], не се казваше Джиннай? Ами странстващият монах, спасил капитан Малдонадо^[5] в разпрата край Санджогавара? А търговеца на чуждоземни лекарства пред портите на храма Мъококуджи в Сакаи... Ако научим отнякъде имената им, без съмнение ще се окаже, че и единият, и другият са Джиннай. По-важно е обаче, че Джиннай се казваше и веруващият, който миналата година поднесе в дар на храма ви «Свети Франциск» златно ковчеже с ноктите на пресветата майка — Дева Мария.

Но за съжаление тази нощ нямам време да ви разкажа подробно за всичко това. Само ви моля да повярвате, че Амакава Джиннай не е по-различен от който и да било обикновен човек. Добре. Ще се постараю тогава да обясня накратко какво ме води тук. Дойдох при вас с молба да отслужите молебен за упокой на една душа. Не, не ми е роднина. Но, от друга страна, не е и обагрял с кръвта си меча ми. Неговото име ли? Името му... Чудя се дали да ви го кажа. Искам, падре, да се помоля за душата на единого... За душата на един японец, който се казва, да речем, Поро. Какво, не може ли? Е да, разбира се, че не ще склоните лесно, щом Амакава Джиннай ви моли. Като не може,

не може, ами поне да ви разкажа с няколко думи историята. Но преди това ми обещайте, че и да ви колят, няма да изтървете пред никого нито думичка. Ще сдържите ли обещанието си, ако се закълнете в кръста на шията си? Ах, моля да ме извините, падре. (Усмихва се.) Разбирам колко дръзко е тъкмо аз, крадецът, да се съмнявам във вас, божия пастир. Но знайте, ваше преподобие, че и да не попаднете в яростните пламъци на инферуно, нарушите ли клетвата (изведенъж сериозно), още на този свят ще получите заслужено възмездие.

Това се случи през една студена ветровита нощ преди около две години. Аз бродех по улиците на Киото, преоблечен като странствующ монах. Не ми беше за пръв път да кръстосвам града. Вече пета вечер след първа стражка, невидим за хорските очи, аз оглеждах скритом къща по къща. Няма нужда да ви обяснявам защо... Пък и тогава кроях планове да замина за известно време отвъд морето, за Марика^[6] например, и имах повече от всяка нужда от пари.

Градът бе отдавна притихнал и под обсипаното със звезди небе вятърът виеше неуморимо. Извървях цялата Огавадори, скрит в сянката на тъмните вече къщи, излязох на широк кръстопът, свих в една уличка и изведенъж съзрях голяма ъглова къща. Това бе домът на известния в Киото търговец Ходжоя Ясоемон. Вярно, че търговската къща «Ходжоя» трудно можеше да се мери със «Суминокура», да речем, но все пак тя поддържаше търговия през морето, като отправяше по един-два кораба в Шамуро^[7] и на остров Русон^[8], тъй че собственикът без съмнение трябва да беше доста богат. Не че имах предвид точно неговата къща, но след като и без това се озовах случайно пред нея, прищя ми се все пак да си опитам късмета. А и както споменах, беше вече среднощ и духаше леден вятър — сиреч донемайкъде благоприятна за занаята ми нощ. Притулих широкополата шапка и тоягата си зад кацата за дъждовна вода край пътя и мигом се прехвърлих през високия зид.

Какви ли не слухове се носят за мен! Разправят например че Амакава Джиннай умеел бил да става невидим. Надявам се, че вие, падре, не вярвате като простия народ на такива врели-некипели. Нито умея да ставам невидим, нито пък служа на дявола. Просто, докато бях в Макао, докторът на един португалски кораб ме посвети на науката за естеството на нещата. Рече ли човек да я вкара в работа, няма да му се опре нито най-големият катинар, нито най-тежкото резе. (Смее се.)

Нечувани досега обирджийски номера. Че нали и тях подобно на кръста и пушките нашата дива Япония възприе от Запада?

След малко бях вече в дома на Ходжоя. Но както се промъквах по тъмния коридор, с изненада открих, че въпреки късния нощен час в една от стаите свети. На всичко отгоре отвътре долитаха и гласове. По разположението реших, че може да е само чайна. «Чай в леден вятър, значи!», подсмихнах се аз и приближих на пръсти. Трябва да знаете, че не се ядосвах, задето ми объркват работата, ами горях от любопитство да разбера на какви изтънчени развлечения са се отдали сред изисканата обстановка на този дом домакинът и неговият гост.

И още щом залепих ухо до плъзгащата се врата, до слуха ми, както и очакваш, долетя къкренето на водата в чайнника. Ала заедно с това чух изненадан, че в стаята някой плаче. Всъщност веднага разбрах, че плаче жена. Щом в чайната на такъв богат дом, и то среднощ плаче жена, значи трябва да се е случило нещо наистина много сериозно! Затаих дихание и надникнах през пролуката между двете крила на вратата.

Озарено от светлината на висящ фенер старинно какемоно в нишата... Великолепна икебана от късни хризантеми... Изобщо, както си му беше редът, в обстановката на стаята за чай се долавяше печатът на времето. Пред самата ниша с лице право към мен седеше в хаори на дребни шарки старец — навярно самият Ясоемон. Той бе скръстил ръце и като че се вслушваше в шума на водата в чайнника. Встрани от стареца, обърната легко гърбом към мен, седеше благородна на вид старица с висока прическа и от време на време бършеше просълзените си очи.

«Уж нищо не им липсва, пък и те си имат тревоги», рекох си и неволно се усмихнах. Но не защото таях злоба към съпрузите Ходжоя. Просто на мен, който от четиридесет години се славя като злодей, винаги ми става някак от само себе си смешно от нещастието на другите и особено на онези, дето изглеждат щастливи на пръв поглед. (Смее се подигравателно.) Всъщност не само с мен е така. Когото и да попиташи за любимото му четиво, всеки ще ти каже, че обича тъжни истории.

Не след дълго Ясоемон промълви с дълбока въздишка:

— Сега и да плачем, и да се ядосваме, нищо не можем да върнем. Решил съм утре да се разплатя с работниците и да ги пусна по живо,

по здраво.

В този миг яростен порив на вятъра разтърси къщата и заглуши гласовете в стаята. Затова и не долових какво отвърна жена му. Но старецът кимна, сложи ръце в скута си и вдигна очи към плетения бамбуков таван. Тези гости вежди, острите скули и особено източният разрез на очите... Колкото повече се взирах, толкова по-дълбоко се убеждавах, че съм виждал някъде това лице.

— Господарю наш, Дзесусу Киристо-сама! Дай на сърцата ни от божествената си сила... — зашепна със затворени очи молитва Ясоемон.

Старицата, изглежда, също възнасяше молитвени слова към всевишния. А аз не откъсвах очи от лицето на Ясоемон. И когато нов порив на вятъра отново разтърси къщата, в съзнанието ми проблесна внезапно споменът за случилото се преди повече от двадесет години. В този спомен видях ясно силуета на Ясоемон.

Случилото се преди повече от двадесет години... Не, не си струва да го разказвам. С една дума, на път за Макао един японски моряк ми спаси живота. Разделихме се, без да си кажем имената, и повече не се видяхме, но бях готов да се закълна, че старецът, който седеше с лице към мен, е някогашният моряк. Неочакваната среща така ме порази, че не откъсвах поглед от лицето му. И докато го гледах, започна да ми се струва, че внушителните му плещи и яките му кокалести ръце носят дъха на морската пяна край кораловите рифове и благоуханието на сандаловите гори.

Ясоемон свърши дългата молитва и се обърна кратко към жена си:

— Отсега нататък ще се осланяме само на волята божия... Налей ми поне чай. Тъкмо и водата ври...

Готова всеки миг да заридае отново, старата жена отвърна едва чуто:

— Ей сега... И все пак колко жалко, че...

— Това твоето е вече хленчене. И потъването на «Ходжомару», и загубата на всички вложени в търговията пари е...

— Не, друго ме мъчи мен. Викам си, поне нашият Ясабуро да си беше сега тук, а то...

При тези думи аз пак се усмихнах. Но този път не от злорадство, че Ходжоя е в беда, а от радост. «Ето че дойде часът да се отблагодаря

за някогашната добрина», мислех си и ликувах вътрешино. Защото дори аз, преследваният от закона Амакава Джиннай, познавам вкуса на радостта от достойната благодарност... Впрочем, надали някой освен мен я познава истински. (Иронично.) Аз, падре, съжалявам искрено всички благонравни люде по земята, защото не подозират какво щастие е вместо злодеяние да извършиш добрина.

— Какво говориш! Трябва да сме доволни, че този тип не е тук — смъмри Ясоемон жена си и извърна опечален очи към фенера. — Ако ни бяха подръка парите, които той прахоса, сега щяхме да се оправим. Но пък като се сетя, че го изпъдих от къщи...

Ясоемон не довърши, защото тъкмо в този миг аз отворих мълком плъзгащата се врата. Очевидно го стресна не само появата ми, но и видът ми — бях облечен като монах, но вместо обичайната широкопола сламена шапка на главата си носех чуждоземна качулка.

— Кой е тук стопанинът?

Макар и вече на години, Ясоемон скочи пъргаво.

— Спокойно. Казвам се Амакава Джиннай. Само че без суматоха. Амакава Джиннай е разбойник, но тази нощ дойде в дома ви с други намерения — смъкнах си качулката и седнах срещу Ясоемон.

И без да ви разказвам, ще се досетите какво стана после. С една дума, обещах да се отплатя на Ходжоя за някогашната му добрина и да избавя дома му от гибел, като след три дни и нито ден по-късно му донеса шест хиляди канага^[9] сребро.

Я-а, вън като че се чуват нечии стъпки. Е, оставям ви, падре, а утре или вдругиден среднощ пак ще се промъкна тук. В небето на Макао сияе съзвездието Големият кръст, но над Япония то не се вижда. И ако и аз не изчезна като него от тази страна, то никога не ще изкупя вината си пред душата на Поро, за когото дойдох да моля да отслужите молебен.

Как ще се измъкна ли? О-о, не берете грижа! Мога най-спокойно да изскоча през онзи там прозорец на тавана или през тази голяма камина. А на раздяла още веднъж ви моля от все сърце в името на моя благодетел Поро да не споделяте нито дума с когото да било.

---

[1] Рюсон Скедзаемон — богат търговец от провинцията Идзууми, натрупал състояние от търговия с южните страни. — Бел.р. ↑

[2] Рикю Коджи, известен още като Сен-но Рикю (1520-1591) — един от основателите на изкуството на цветята икебана и на чайната церемония. — Бел.р. ↑

[3] Ренга («нанизани строфи» или «стихове по асоциация») — класическа поетическа форма, която се базира на редуването на пет и седемсричкови строфи. — Бел.р. ↑

[4] «Амакава никки» (букв. «Дневник на Амакава») — подобен дневник не е известен в историята на японската литература, тъй че вероятно е измислица. — Бел.р. ↑

[5] Капитан Малдонадо — според японските коментари към текста става дума или за капитан на някой холандски кораб (след «затварянето» на страната холандските кораби са си запазили правото да влизат в пристанищата Хього и Нагасаки), или за представител на холандската Остиндийска компания в Нагасаки. — Бел.р. ↑

[6] Малайските острови. — Б.пр. ↑

[7] Сиам (Тайланд). — Б.пр. ↑

[8] Тоест Лусон — един от главните острови на Филипинския архипелаг. — Б.пр. ↑

[9] Кан — стара японска парична единица, равна на около десет йени (XIX век). — Б.пр. ↑

РАЗКАЗЪТ НА ХОДЖОЯ ЯСОЕМОН

Падре, бъдете милостив да ме изслушате. Знаете навярно за крадеца Амакава Джиннай, за когото напоследък се носят какви ли не слухове. Дочух, че и мъжът, който живееше в пагодата на храма Негородера, и крадецът, отмъкнал меча на върховния съветник, и разбойникът, нападнал японския консул в Лусон, са едно и също лице — все този Амакава Джиннай. Сигурно сте вече известен и за това, че най-сетне го заловиха и сега, побита на кол, главата му стърчи за назидание край моста Модорибashi в Ичиджо. Ала на мен, падре, Амакава Джиннай ми оказа безценна услуга. Само че заради тази му услуга сега преживявам неописуема мъка. Моля ви, падре, изслушайте ме търпеливо, а сетне се помолете на небесния владетел да прати на грешника Ходжоя Ясоемон величайшата си милост.

Това се случи през една зимна нощ преди около две години. Същата година, когато нестихващите морски бури потопиха кораба ми «Ходжомару», вложените в предприятието пари пропаднаха и след хиляди премеждия и неволи търговската къща «Ходжоя Ясоемон» в крайна сметка се разори и бях пред прага на нищетата. Знаете, падре, че макар да имат много клиенти, търговците рядко биха могли да назоват някого свой приятел. Тъй че делата ми се сгромолясаха с главата надолу към бездната на ада като всмукан от чудовищен водовъртеж кораб. Но ето че през една зимна нощ... И досега я помня... Вън виеше яростен леден вятър, а ние с жена ми седяхме и приказвяхме, без да усетим кое време е станало. Изведнъж пред очите ни се появи мъж в одеяние на странствующ монах с чуждоземна качулка на главата. Да, самият Амакава Джиннай. Аз, естествено, се и изплаших, и вбесих. Но какво, мислите, излезе от разказа му? Бил се промъкнал в къщата ми да краде, но видял, че в една от стаите още свети и се чуват гласове. Надникнал и с учудване открил, че Ходжоя Ясоемон е благодетелят, спасил преди повече от двадесет години живота му.

При тези думи аз си спомних, че преди двадесет години, когато още като капитан прекарвах кораби в Макао, веднъж отървах някакъв японец — голобрадо момче. То ми обясни, че убило в пиянска свада един китаец и властите го търсят под дърво и камък. Та значи, този голобрад японец от Макао се бе превърнал във всеизвестния разбойник Амакава Джиннай. Уверих се, че не ме лъже, и тъй като, за щастие, всички вкъщи вече отдавна спяха, най-напред го попитах какво желае.

В отговор Джиннай заяви, че иска според силите си да се отблагодари за някогашната добрина, като избави дома ми от гибел, и веднага попита от колко пари се нуждая в момента. Неволно се засмях горчиво. Да разчитам на пари от разбойник и крадец! Това бе не само смешно, но и... Ако някой, пък бил той и самият Амакава Джиннай, имаше толкова много пари, щеше ли да се вмъкне в дома ми, за да краде, питам. Казах му обаче сумата, той се позамисли и след малко обеща с равен глас, че ще ми я донесе, но след три дни, защото няма да се справи още същата нощ. Все пак ставаше дума за огромна сума — цели шест хиляди каны, тъй че и той, естествено, не бе съвсем сигурен, че ще успее да ги намери. Аз пък си мислех, че да вярвам на приказните му е дори по-безнадеждно, отколкото да разчитам на благоприятен зар.

После Джиннай изпи, без да бърза, чая, който жена ми му наля, и изчезна в ледената ветровита нощ. Той не донесе обещаните пари нито на следващия ден, нито на по-следващия. А на третия... Помня, че валеше сняг. Свечери се, а от Джиннай още нямаше никаква вест. Вече споменах, че не разчитах много на обещанието му, но дълбоко в себе си, изглежда, все пак таях някаква искра надежда, защото така или иначе не освободих работниците и оставих всичко на самотек. С една дума, на третата нощ седях под запаления фенер в чайната и се вслушвах напрегнато във всеки звук.

Когато удари и трета стражка, точно пред чайната неочаквано се разнесе шум. Вън като че се биеха. Изтръпнах, ужасен от мисълта да не би Джиннай да е попаднал в ръцете на нощните пазачи, скочих, отворих плъзгащата се врата към градината и вдигнах високо фенера, за да огледам какво става. В дълбокия сняг отпред, там, където клоните на бамбука почти допираха земята, двама души се боричкаха настървено... Ала преди да успея да ги разгледам, единият отхвърли

стоварилия се с цяло тяло върху му противник и хукна под прикритието на дърветата към зида. От клоните се посипа сняг, сетне се чу как човекът се катери по зида и веднага след това настъпи дълбока тишина. Изглежда, успя да скочи здрав и невредим на улицата. Противникът му обаче не хукна да го гони, а стана, отупа снега от дрехите си и приближи спокойно към мен.

— Това съм аз, Амакава Джинтай.

Бях толкова смаян, че зейнах от почуда. Той пак беше с чуждоземна качулка на главата, но с расо на будистки монах.

— Ама че шум вдигнахме. Дано не сме събудили къщата с тая суматоха — промълви Джинтай, влезе и се усмихна малко пресилено:

— Приближавам тайно насам и що да видя — някой се опитва да проникне в къщата отдолу под пода. Аз, разбира се, го спипах и понечих да зърна поне лицето му, но той успя да избяга.

Тревожните опасения не ме напускаха и затова побързах да изясня да не е бил някой от нощната стража. Само че Джинтай отсече, че и дума не можело да става за пазач, а по-скоро онзи бил крадец. Един крадец се бе опитал да залови друг крадец... Има ли, кажете ми, по-невероятно нещо на света? Този път не той, а аз се засмях неволно. Ала в същото време все не можех да си отпусна душата, защото не знаех дали наистина бе успял да изпълни обещанието си. Джинтай, изглежда, веднага усети тревогите ми и още преди да успея да отворя уста, развърза бавно пояса си и нареди пред мангала връзките с парите.

— Бъдете спокоен — ето ги шестте хиляди кана. Аз още вчера бях готов с по-голямата част, но двеста не достигаха, та затова ги нося чак сега. Най-покорно ви моля да ги приемете. Съ branите до вчера скътхах тайно от вас и от жена ви тук, под пода на чайната. Нищо чудно оня тип да е подушил нещо.

Слушах го като насьн. Да приема пари от един крадец... Съзнавам и без да ми казвате, че не заслужавам похвала. Ала докато се лутах между вярата и съмнението дали Джинтай наистина ще успее да намери парите, и през ум не ми минаваше да се замисля похвална или осъдителна е постъпката ми. Пък и сега, падре, не мога да се закълна, че не бих ги приел. Защото, ако откажех, не само аз, а и цялото ми семейство щеше да остане на улицата. Моля ви да проявите

снизходителност към положението ми. Така или иначе, аз склоних почтително глава пред Джиннай и заплаках безмълвно...

Две години оттогава не чух нищо за Джиннай. Ала само благодарение на него не се разорих и заживях благополучно и охолно, тъй че тайно от хората непрестанно отправях горещи молитви към пресветата майка Мария-сама за щастието на този човек. Какво се оказа обаче? Тия дни из града пълзна мълва, че са го заловили и че главата му е изложена на показ край моста Модорибаши. Бях потресен. Проливах скришом сълзи. Но, от друга страна, той все пак заслужаваше такава присъда, тъй че няма как. Дори е чудно, че толкова години не бе го постигнало небесното възмездие, нали? Искаше ми се обаче да му се отплатя за безценната добрина, като поне му отслужа тайно молебен, и затова днес побързах да отида сам на мястото, за да погледна набучената на кол глава.

Когато стигнах до Модорибаши, около нея вече се беше натрупала тълпа. Не липсваше и простата небоядисана дъска, на която бяха изброени престъпленията на екзекутирания; и стражниците, които пазеха главата. Ала набучената на трите зелени бамбукови пръта глава... Тази ужасяваща окървавена глава, господи! Погледнах я, притиснат от всички страни от шумното множество, и се вцепених. Не беше неговата! Това не беше главата на Амакава Джиннай! Гъстите вежди... острите скули... белегът от сабя между тях... Лицето нямаше никаква прилика с неговото! Лицето... Обзе ме такъв нечовешки ужас, че в миг и слънчевата светлина, и тълпата край мен, и набучената на кол глава изчезнаха в някакъв далечен свят. Това не беше главата на Джиннай! Това бе моята глава! Да, главата ми отпреди двадесет години... когато спасих живота на Амакава Джиннай! Ясабуро!... Щях навярно да изкрешя, ако езикът ми можеше да се движи. Не бях обаче в състояние да издам нито звук и само се тресях като в треска.

Ясабуро! Гледах изложената на показ глава на сина си и ми се струваше, че виждам призрак. Леко отметната назад, главата сякаш ме фиксираше изпод полуотворените клепачи. Какво се бе случило, господи! Дали не бяха взели по погрешка сина ми за Амакава Джиннай? Но нали при разпита щяха да открият грешката? Или човекът на име Амакава Джиннай е бил родният ми син? Дали крадецът, промъкнал се в дома ми преоблечен като монах, не бе си присвоил името на Амакава Джиннай? Не, това бе невъзможно!

Невъзможно! Кой друг в цяла Япония би могъл да намери за три дни и нито ден повече цели шест хиляди кана сребро освен Амакава Джиннай? Излиза тогава, че... Изведнъж в съзнанието ми изплува отчетливо силуетът на непознатия, който в онази снежна нощ преди две години се боричкаше с Джиннай в градината. Кой беше онзи никому неизвестен човек? Ами ако е бил синът ми? Впрочем, макар че почти не успях да го разгледам, нещо в силуeta му като че наистина напомняше Ясабуро. Или сърцето ме лъжеше? Но ако е бил синът ми... Изведнъж като че се съвзех, вгледах се внимателно в главата и едва тогава видях, че върху посинелите, странно отпуснати устни все още трепка бледо подобие на усмивка.

Върху устните на отсечената и изложена на показ глава се бе запазила усмивка! Сигурно ви разсмивам, падре? И аз, признавам, си рекох, че сънувам. Но колкото и да се взирах, все същото — попуканите устни бяха озарени едва-едва от нещо като усмивка. Дълго не откъсвах очи от нея, докато най-сетне и на лицето ми се появи усмивка. Заедно с нея обаче от очите ми рукаха неудържимо горещи сълзи.

«Прости ми, татко — мълвеше без думи неговата усмивка. — Прости на грешния си недостоен син. В оная снежна нощ преди две години аз се промъкнах вкъщи, за да искам прошка и да моля отново да ме приютиш под своя покрив. Срамувах се да се покажа по светло пред очите на хората от дюкяна, тъй че изчаках да стане среднощ, за да почукам на спалнята ти. Но ето че, за щастие, в стаята за чай още светеше. Тръгнах плахо натам, но изведнъж някой ме нападна без предупреждение изотзад.

Вече знаеш, татко, какво стана по-нататък. Бях тъй изненадан от нападението, че едва те зърнах бегло и хукнах да бягам. Отблъснах подлеца и се прехвърлих светкавично през високия зид. Но тъй като нощта бе светла от отблясъците на снега, все пак успях да забележа смаян, че моят противник е монах, и след като се убедих, че не ме преследва, отново дръзнах да се промъкна до чайната. Затова и чух през плъзгащата се врата целия ви разговор.

Татко, Джиннай, който спаси Ходжоя, е благодетел на цялото ни семейство. Ето защо реших, че ако той изпадне някога в беда, непременно ще му се отплатя за добрината, пък било то и с цената на живота си. А и никой освен мен, прокудения от бащиния си дом

нехранимайко, не би могъл да му се отблагодари. Две години чакам сгоден случай. И ето че дочаках. Татко, прости на недостойния си син. Бях непрокопсаник, но сега поне имам утехата, че се отблагодарих за стореното на семейството ни добро.»

На път към къщи през сълзи и смях сипех похвали за мъжеството на сина си. Сигурно не знаете, падре, че и синът ми Ясабуро бе като мен покръстен в светата вяра и дори носеше християнското име Поро. Но и той... И той беше нещастен. И не само той. Защото, ако навремето Амакава Джиннай не беше отървал дома ми от разруха, сега и аз нямаше да страдам така безнадеждно. Но колкото и да страдам, една мисъл все не ми дава покой. Какво беше по-доброто — да се спася от пълно разорение или да запазя сина си жив?... (Изведнъж с безкрайна мъка.) Помогнете! Избавете ме, падре! Ако продължа да живея така, навярно ще възnenавидя своя най-голям благодетел Амакава Джиннай... (Безутешни ридания.)

РАЗКАЗЪТ НА ПОРО ЯСАБУРО

О, пресвета майко Мария-сàма! Утре на разсъмване ще ми отсекат главата. Тя ще се търкулне в пръстта, но душата ми ще литне като птица към теб. Не, в живота си съм вършил само злини, затова, вместо да се радвам на великолепието на парайсо, навярно ще бъда извергнат в страшните пламъци на инферуно. Но аз съм доволен. За двадесет години душата ми нито веднъж не е изпитвала такава радост.

Аз съм Ходжоя Ясабуро. Ала когато утре изложат главата ми на показ, тя ще е за всички главата на Амакава Джиннай. Аз — Амакава Джиннай! Има ли нещо по-приятно от това? Амакава Джиннай... Възхитително име, нали? Достатъчно е да го произнеса, и в миг се изпълвам с усещането, че и тази мрачна тъмница е препълнена с небесни рози и лилии.

Това се случи преди две години през зимата, през една незабравима снежна нощ. Прокрадвах се в къщата на баща си, защото ми трябваха пари за хазарт. Само че в чайната още светеше, та рекох да надникна крадешком, когато някой се нахвърли безмълвно върху мен и ме сграбчи за врата. Отблъснах го, но той отново връхлетя. Не разбрах кой е, но съдейки по невероятната му сила, беше необикновен човек. На всичко отгоре, докато се боричкахме, пълзгащата се врата на чайната се отвори, в градината падна светлина от фенер и аз видях, че в рамките на вратата стои самият Ясоемон — баща ми. Напрегнах сили, откъснах се от яките ръце на нападателя и прескочих високия зид.

Но след петнадесетина метра се притаих под стряхата на една къща и огледах добре улицата. Никъде нищо не помръдваше и само от време на време в непрогледния мрак се извиваха белезници вихрушки снежен прах. Онзи, изглежда, се бе отказал да ме преследва, защото нямаше и следа от него. Кой ли беше той? Доколкото успях да го зърна, носеше монашеско одеяние, но едва ли беше прост монах, ако се съди по необикновената му сила и особено по това, че владееше и някои бойни техники. Пък и доста странно ми се видя в такава

снежна нощ в градината ни да се навърта монах. Поразмислих и реших да рискувам и още веднъж да се промъкна до вратата на чайната.

А след час, когато, за щастие, и снегът спря, загадъчният монах вече се спускаше по улица Огавадори. Това беше Амакава Джиннай. Самураят, изкусният поет на ренга, търговецът, странстващият монах... всеизвестният столичен разбойник, за когото казваха, че е способен да се преобрази във всичко на света. Следвах го незабелязано, обзет от необикновена радост. Никога дотогава не бях изпитвал подобна радост. Амакава Джиннай! Амакава Джиннай! Господи, с какво обожание се прекланях пред него дори в съня си! Джиннай бе и онзи, който открадна меча на върховния съветник — кампаку^[1]; и онзи, който измъкна с измама коралите на Шомурој; и онзи, който отсече алоевото дърво на управителя на провинция Бидзен; и онзи, който открадна часовника на капитан Перейра; и онзи, който само за една нощ срина пет хамбара; и онзи, който посече осем от самураите на Микава; и изобщо човекът, който извърши толкова много и невероятни злини, за които ще се разказва вовеки веков. Всичко това бе все Амакава Джиннай. И ето че сега, нахлупил ниско широкополата си сламена шапка, Джиннай вървеше по светлеещия заснежен път на броени крачки пред мен. Нима не бе щастие и това, че можех да го наблюдавам? Само че аз исках да съм още по-щастлив.

Когато стигнахме до задната страна на храма Джогонджи, изтичах и догоних Джиннай. Мястото там е безлюдно, без къщи, и от край до край се точи безконечен земен насип, тъй че ако и сред бял ден искаше да се скрие от хорските очи, човек надали би намерил по-добро място. Като ме видя, Джиннай нито се изплаши, нито се удиви, а просто спря спокойно. Подпря се на тоягата си и като че зачака мълчаливо да чуе какво искам. А моя милост се отпусна смилено на колене пред него. Но като го видях тъй спокоен, гласть ми неочеквано секна. След малко подех задъхан:

— Много моля да ме извините! Аз съм... Аз съм синът на Ходжоя Ясоемон — Ясабуро — изломотих и целият пламнах. — Тръгнах подире ви, защото имам към вас молба.

Джиннай само кимна, но и това бе достатъчно да изпълни нищожната ми душа с гореща признателност.

Посъвзех се и все в същата почтителна поза с ръце направо на снега му разказах набързо, че баща ми ме е изпъдил от къщи, че сега

съм се хванал с нехранимайковци, че тази нощ съм се промъквал вкъщи, за да открадна пари, но съм попаднал неочеквано на него, на Джиннай, а после съм чул и потайнния им разговор с баща ми. Джиннай мълчеше и ме гледаше все така студено. Казах аз каквото казах, приближих се на колене до него и впих очи в лицето му.

— Вашето благодеяние засяга и мен. И за да докажа, че никога няма да забравя добрината ви, реших да стана ваш слуга. От все сърце ви моля да ме вземете на служба! Умея да крада, мога и пожари да подпалвам. А и не по-зле от другите да върша и по-обикновени престъпления...

Джиннай обаче мълчеше. Сърцето ми биеше до пръсване. Подех още по-разпалено:

— Вземете ме при себе си. Ще ви работя предано! Няма за мен непознато място — Киото, Фушими, Сакаи, Осака... На ден извърявам по петнадесет ри. Силен съм — с една ръка вдигам чувал, тежък четири то^[2]. Случвало ми се е да убивам — поне двама-трима души досега. Затова ви моля да ме вземете на служба! За вас съм готов на всичко! Кажете ли ми: «Открадни белия паун от замъка Фушими!», ще го открадна. Наредите ли ми: «Подпали камбанарията на «Свети Франциск!»», ще я подпаля. Заповядате ли ми: «Отвлечи дъщерята на стария удайджин!»^[3], имате я. Повелите ли да донеса главата на градоначалника... — Но не успях да довърша и ритникът му ме прекатури в дълбокия сняг.

— Идиот! — изруга Джиннай и понечи да продължи пътя си, ала аз се вкопчих като обезумял в полите на расото му.

— Моля ви, вземете ме при себе си! За нищо на света не ще ви изоставя! За вас съм готов през огън и вода да мина! Нали и в приказката на Езоп мишката спасила царя на животните — лъва? Ще стана мишка!^[4] Аз...

— Замълчи! Джиннай не приема благодеяния от такива като теб! — Той се освободи от ръцете ми и отново ме отритна встрани. — Негодник! Стани по-добре порядъчен син на баща си!

След втория ритник изведнъж ме обзе злоба.

— Добре! Но знай, че рано или късно ще стана твой благодетел!

Джиннай забърза по заснежения път, без дори да се обърне, и сламената му шапка се открои бегло в светлината на току-що надникналата иззад облаците луна...

Две години минаха оттогава, но повече не го видях. (Притихва неочеквано.) «Джиннай не приема благодеяния от такива като теб!» Тъй рече той тогава. Само че призори ще ме убият вместо него.

Пресвета майко, Мария-сама! Колко тежко страдах през тези две години в желанието си непременно да му се отплатя за добрината! Да му се отплатя за добрината ли?... Не, не толкова за добрината, колкото за обидата. Но къде е Джиннай? Какво прави? Знае ли някой? И как изобщо изглежда?... Надали някой знае дори това. Предрешеният странствуващ монах, когото срещнах, беше нисък мъж на около четиридесетте. Но нали твърдят, че онзи, който се навъртал около веселите квартали в Янагичо, бил червендалест мустакат ронин^[5] под тридесетте? А прегърбеният риж чуждоземец, хвърлил в паника театър Кабуки по време на представление? Ами младият самурай със спускаща се над челото коса, комуто приписват обира на съкровищницата в храма Мъококуджи?... Ако зад всичко това стои Джиннай, значи човек е безсилен дори да разпознае истинския му облик... Но ето че в края на миналата година неочеквано започнах да храча кръв.

«Ах, дано да успея само да му отмъстя за обидата!», мислех непрестанно и от ден на ден линеех от болестта. И ето че една нощ ме осени внезапна мисъл. О, Мария-сама! О, Мария-сама! Сигурен съм, че твоето милостиво сърце ми я внуши. Да се откажа от тялото си... От своето измършавяло от болестта и останало само кожа и кости тяло... Само да се решех на тази стъпка, и щях да изпълня съкровеното си желание. Почувствувах се тъй щастлив, че си повтарях през смях едни и същи думи: «И ще отсекат моята вместо главата на Джиннай! И ще отсекат моята вместо главата на Джиннай!»...

Ще отсекат моята вместо главата на Джиннай! Господи, може ли да има по-чудесно нещо на света? И заедно с мен ще загинат, разбира се, и престъпленията му. Тогава Джиннай ще може да кръстосва наперено цялата необятна Япония. А в замяна на това... (Пак се смее.) А в замяна на това аз пък за една нощ ще стана прочут разбойник. Ще стана и приближеният на Росон Скедзаемон; и отсеклият свещеното алоево дърво на управителя на провинция Бидзен; и приятелят на Рикю Коджи; и измъкналият с измама коралите от Шамуроя; и ограбилият сребърната съкровищница на замъка Фушими; и изклалият осем от самураите на Микава... и изобщо... Изобщо всичко

изключително и невероятно, което се приписва на Джиннай, ще стане мое. (За трети път се разсмива.) Ще отърва Джиннай от престъплениета му, но заедно с това ще унищожа името му. Ще му се отплатя за благодеянието, което ни направи, но ще отмъстя и за обидата... Няма по-чудесна отплата от тая!... Цяла нощ не спрях да се смея от радост. Пък и сега... Дори тук, в тая тъмница, не мога да не се смея.

И така, скроих план да се промъкна като крадец в императорския дворец. Беше, помня, сумрачно и през бамбуковите щори все още се провиждаха огньове, а между боровете белееха цветя... Но както и очаквах, щом скочих от покрива на дългата галерия в безлюдния двор, няколко самураи от дворцовата стража се нахвърлиха светкавично върху мен. Тогава и настъпи онзи блажен дългоочекван миг. Докато ме овързваше яко с дебело въже, един брадат самурай промърмори: «Падна ни най-после в ръцете тоя Амакава Джиннай!». Точно така. Защото кой освен Амакава Джиннай би дръзнал да се промъкне да краде в самия дворец? Аз се мятах лудешки под впиващите се в плътта ми въжета, но при тези думи неволно се засмях.

«Джиннай не приема благодеяния от такива като теб!», заяви той навремето. Но на разсъмване ще ме убият вместо него. Каква чудесна ирония на съдбата! Ще го чакам с отсечена и набучена на кол глава да дойде. Джиннай непременно щеолови беззвучния смях. «Е, какво ще кажеш за отплатата на Ясабуро?», ще му нашепне този смях. «Ти не си вече Джиннай. Амакава Джиннай е тази отсечена глава, разбра ли? Тя е най-известният в страната, единственият в цяла Япония велик разбойник!» (Смее се.) Господи, какво щастие! Никога не съм бил пощастлив в живота си! Но когато баща ми, Ясоемон, види набучената ми на кол глава... (Мъчително.) Прости ми, татко! Дори да не ми отсекат главата, охтиката ще ме свърши за около три години. Прости ми, че бях такъв нехранимайко! Бях безпътен, но все пак успях да се отблагодаря за добрината, сторена на дома ни...

Март 1922 г.

---

[1] Кампаку (букв. «регент») — един от най-високите рангове в средновековната йерархия. Тук става дума за Тойотоми Хидейоши (1536-1598), който е известен и с гоненията си срещу християните. — Бел.р. ↑

[2] Мярка за обем, равна на 18 л. — Б.пр. ↑

[3] Удайджин («десен министър») — един от трите основни придворни ранга, запазил се до късното средновековие. — Бел.р. ↑

[4] Басните на Езоп («Исохо моногатари»), преведени през 1593 год., са били изключително популярни в Япония. — Бел.р. ↑

[5] Ронин — «стрanствуващи самураи». Тази обществена прослойка се създава в Япония към края на късното средновековие, когато феодалната власт започва да се пропуква и поради междуособици и разорение мнозина самураи загубват службата си във феодалните имения. Тъй като единственото нещо, което са умеели, е «военното изкуство», някои от тях стават разбойници, но други се превръщат в закрилници на онеправданите, какъвто например е случаят със седемте самураи от световноизвестния едноименен филм на Кurosава. — Бел.р. ↑

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на **Моята библиотека** и нейните всеотдайни помощници.

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.